

Artikel van de Maand – December 2008

Vrouwen in de (zendings)-bediening

Door Dr. Steef van 't Slot

Het onderwerp ‘vrouwen in de (zendings)-bediening’ heeft voor veel discussie gezorgd. Voor de Tweede Wereldoorlog werd aangenomen dat de vrouw zich aan de man onderwierp, niet het Woord bediende of leiding gaf. Op het eerste gezicht lijkt dat bijbels. In de laatste 50 jaar zijn deze discussies verscherpt en een evaluatie van de traditionele opvattingen versus de nieuwere tegenargumenten lijkt nodig. Dit is opnieuw een onderwerp dat onder de categorie ‘Bijbel & Cultuur’ valt – wat het zendinggerelateerd maakt.

Ik benader dit onderwerp vanuit drie invalshoeken. De *eerste* is *cultuur*, een onderhandelbare, vanwege grote verschillen die afhangen van tijdperk en gebied. De *tweede* is *Goddelijke scheppingsorde*, een ononderhandelbare, onafhankelijk van omstandigheden. *Tenslotte* is het belangrijk de *geest van de tekst* te ontdekken, de diepste bedoeling die eraan ten grondslag ligt, in plaats van oppervlakkige lezing ervan zonder die overweging. Wanneer deze invalshoeken evenwichtig gebruikt worden, blijft er weinig te vechten over.

De *culturele* invalshoek zou ‘*flexibiliteit in veranderlijke bijzaken*’ kunnen heten. Eerst moeten we vaststellen wat de woorden van Petrus en Paulus¹ betekenden voor hun oorspronkelijke lezers in het Romeinse Rijk van de 1^e eeuw. Vervolgens moeten we bezien in welk opzicht die cultuur verschilt van de onze, en wat hun boodschap is voor *onze* tijd en cultuur. Op die manier doen we niets af van hun woorden, maar proberen die te verstaan binnen de *context van onze tijd en cultuur*. Dat is nodig om niet te verzinken in exegetische irrelevantheden die de boodschap voor het heden zouden kunnen verduisteren.

Wanneer we 1 Cor. 11 lezen zouden *wij* Paulus’ vragen anders beantwoorden dan *hij zelf* doet. In onze tijd wordt bijv. een korte haardracht of het niet dragen van een hoed door een vrouw niet als onfatsoenlijk beschouwd. En hoewel lang haar voor een man in sommige kringen niet gewaardeerd zal worden, zullen de meeste mensen het erover eens zijn dat de term ‘schandelijk’ toch wel wat ver gaat.

In de Joodsorthodoxe cultuur was en is lang haar voor mannen algemeen geaccepteerd. Dit toont aan dat Paulus in zijn brieven de *Romeinse* cultuur van de 1^e eeuw in gedachten had en niet de *Joodse* cultuur van die tijd. Het gaat hier over *culturele zaken* die slechts met uiterlijkheden te maken hebben.

Dan gaat het erover dat vrouwen in de gemeente moeten zwijgen. Paulus kan dat nooit in absolute zin bedoeld hebben, omdat hij mannen *zowel als vrouwen* toestaat te bidden, te profeteren en in tongen te spreken. Aangezien vrouwen gewoonlijk minder opleiding genoten hadden dan mannen, waren er verhoudingsgewijs meer dingen die ze niet begrepen. Dat hinderde niet, zolang ze de dienst maar niet onderbraken door hardop vragen te stellen. Paulus adviseert om die vragen liever thuis te stellen. De schande waarover hij spreekt heeft meer

¹ 1 Cor. 11:3-7,11-15; 14:26,33,34,35,39,40; Ef. 5:21-24,32,33; 1 Tim. 2:8-12; 1 Pet. 3:1a,3-7

met de onderbreking van de dienst te maken dan met het spreken zelf. Samenkomsten moeten in orde verlopen en aan iedereen, ook aan vrouwen, was deelname daaraan toegestaan.

De passage in Timotheus heeft eveneens culturele aspecten: het opheffen van handen, kapsel, kleding, dragen van juwelen en onderwijs (dat laatste wordt tegenwoordig algemeen geaccepteerd, op grond van opleiding en ervaring en moet daarom in de gemeente niet verworpen worden).

Wat in iemands cultuur algemeen als fatsoenlijk en respectabel geaccepteerd wordt, wordt niet automatisch onfatsoenlijk en onrespectabel op het moment dat men de kerk binnenstapt.

De tweede invalshoek is die van *Goddelijke scheppingsorde en morele onveranderlijkheid*: God is het hoofd van Christus, Christus van de Kerk (met de man als eerstverantwoordelijke); en de man is hoofd van zijn vrouw. Vanwege deze context is er geen bedreiging voor de waarde of positie van de vrouw. Deze orde biedt bescherming en veiligheid. Vrouwelijke pogingen deze orde te doorbreken zijn net zo belachelijk als een man die probeert Christus' positie als hoofd van de Kerk in te nemen. Er moet er tenslotte één zijn die de eindverantwoordelijkheid draagt en de autoriteit heeft om beslissingen te nemen wanneer geen overeenstemming kan worden bereikt. Die persoon is echter verantwoording schuldig aan Hem Die boven hem staat in de Goddelijke scheppingsorde.

De vuistregel is geen aanstoot te geven aan Christenen met andere meningen, vooral aan hen wiens gebrek aan inzicht in deze dingen door Paulus als 'zwak' wordt bestempeld.

De tekst van Petrus toont aan dat *innerlijke schoonheid* normatief is. Dat is de *derde* invalshoek. Het gaat erom hoe we ons gedragen, mannen zowel als vrouwen, en over het tonen van de geestelijke vrucht van Christus' liefde in onze levens. Bij een dergelijke houding is er geen plaats voor overheersing van de ene mens over de andere. Verlangen we een stille, zachtmoedige geest in onze vrouwen? Wel, Christus verwacht die ook van ons.

In plaats van onze vrouwen te bekritisieren vanwege bepaalde rollen (die misschien belangrijker lijken dan de onze), zouden we ze met liefde, respect en waardering moeten behandelen. Als we dat doen, vervagen de verschillen waarover we vroeger streden. Trouwens, welk vrouw zou zich niet graag onderwerpen aan een mannelijk leiderschap dat handelt in de Geest van Christus?

Nu terug naar zending. Wanneer apostelen reizen 'hebben zij het recht een gelovige vrouw met zich mee te nemen'.² Ligt het echt voor de hand dat deze vrouwen hun gezinnen verlieten en reisgeld uitgaven, alleen om hun echtgenoten gezelschap te houden? Of zouden ze met hen *meegewerkt* hebben? En hoe hadden ze dat kunnen doen door 'te zwijgen in de gemeente'? Toen Paulus zijn verwanten Andronicus en Junia (niet Junias, de mannelijke vorm van die naam) 'voortreffelijk onder de apostelen' noemde en zei dat zij met hem 'in de gevangenis hadden gezeten'³, bedoelde hij dan dat deze vrouwelijke apostel gevangen had gezeten omdat zij 'zweeg'? En wat te denken over zijn vele vrouwelijke medewerkers Apphia, Euodia, Syntyche, Maria, Persis, Phoebe, Tryfena en Tryfosa? Laten we nog eens goed nadenken voor we vrouwen zeggen 'te zwijgen'. Bewerken juist zij niet de zendingsvelden van de wereld in grotere hoeveelheden dan mannen?

² 1 Cor 9:5

³ Rom. 16:7